

Zadeva C-147/24 [Safi]ⁱ**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

26. februar 2024

Predložitveno sodišče:

Rechtbank Den Haag (Nizozemska)

Datum predložitvene odločbe:

26. februar 2024

Tožča stranka:

V

Tožena stranka:

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Predmet postopka v glavni stvari

Tožba zoper zavrnitev izvedene pravice do prebivanja na Nizozemskem na podlagi člena 20 PDEU državljanu tretje države, ki že ima pravico do prebivanja v drugi državi članici in je starš otroka z nizozemskim državljanstvom, ki prebiva na Nizozemskem.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga člena 20 PDEU ob morebitnem priznanju izvedene pravice do prebivanja, kadar državljanu tretje države v primeru zavrnitve pravice do prebivanja ni treba zapustiti ozemlja Unije, temveč se lahko vrne v državo članico, v kateri ima pravico do prebivanja. Pomen, ki ga je treba v tem primeru pripisati razmerju odvisnosti med otrokom in tem staršem, največjim koristim tega otroka, spoštovanju družinskega življenja in morebitni potrebi otroka po uresničevanju pravice do prostega gibanja. Člen 267 PDEU

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da ni izključeno, da je treba staršu, ki je državljan tretje države, priznati izvedeno pravico do prebivanja v državi članici, katere državljan je njegov mladoletni otrok in v kateri ta otrok prebiva, pri čemer otrok ni uresničeval svojih državljanskih pravic, čeprav ima ta starš pravico do prebivanja v drugi državi članici?

Če ni izključeno, da je treba staršu, ki je državljan tretje države, priznati izvedeno pravico do prebivanja v državi članici, katere državljan je njegov mladoletni otrok in v kateri ta otrok prebiva, ter otrok ni uresničeval svojih državljanskih pravic, pri čemer ima ta starš pravico do prebivanja v drugi državi članici:

2. Ali iz člena 20 PDEU glede na člen 5(a) in (b) Direktive 2008/115 ter člen 6(2) Direktive 2008/115 v primeru razmerja odvisnosti, ki je podlaga za priznanje izvedene pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU, izhaja obveznost odločujočega organa, da se prepriča, ali je uresničevanje pravice do prostega gibanja in prebivanja v največjo korist otroka in ali se lahko nadaljuje družinsko življenje, preden tistemu staršu, ki je državljan tretje države, odredi, da takoj odide v državo članico, v kateri ima ta starš dovoljenje za prebivanje ali drugo dovoljenje, ki mu omogoča prebivanje, in ali je treba te dejavnike upoštevati pri presoji prošnje za priznanje izvedene pravice do prebivanja?

Navedene določbe prava Unije in mednarodnega prava ter sodna praksa Sodišča

Člen 3 Konvencije o otrokovih pravicah

Člen 8 EKČP

Člen 20 PDEU

Člena 7 in 24 Listine o temeljnih pravicah

Direktiva 2008/115/ES, člena 5 in 6

Sodbe z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo/XU in QP (C-451/19 in C-532/19); z dne 8. marca 2011, Zambrano (C-34/09); z dne 7. septembra 2022, Staatssecretaris voor Justitie en Veiligheid (Narava pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU) (C-624/20); z dne 22. junija 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tajska mati mladoletnega nizozemskega otroka) (C-459/20); z dne 15. novembra 2011, Dereci (C-256/11); z dne 14. januarja 2021, Staatssecretaris voor Justitie en Veiligheid (Vrnitev mladoletnika brez spremstva) (C-441/19); z dne 22. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Odstranitev – Medicinska konoplja) (C-69/21), in z dne 11. marca 2021, Belgische Staat (Vrnitev enega od mladoletnikovih staršev) (C-112/20)

Sklepni predlogi v zadevah Zambrano (C-34/09) in Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Osebe, ki se identificirajo z vrednotami Unije) (C-646/21)

Navedene določbe nacionalnega prava

Člen 8 Vreemdelingenwet 2000 (zakon o tujcih iz leta 2000) določa, da tujec zakonito prebiva na Nizozemskem kot državljan [Unije], če ta državljan na Nizozemskem prebiva na podlagi predpisa, sprejetega na podlagi PDEU.

V točki B10/2.2 Vreemdelingencirculaire 2000 (okrožnica o tujcih iz leta 2000) je določeno, da morajo biti za to zakonito prebivanje izpolnjeni vsi ti pogoji:

- „a. tujec mora dokazati svojo istovetnost in državljanstvo [...];
 - b. tujec ima mladoletnega otroka [...], ki ima nizozemsko državljanstvo;
 - c. tujec skupaj z drugim staršem ali brez drugega starša opravlja naloge dejanskega varstva in vzgoje mladoletnega otroka; in
 - d. med tujcem in otrokom obstaja tako razmerje odvisnosti, da bi bil otrok prisiljen zapustiti ozemlje Unije, če bi bila tujcu zavrnjena pravica do prebivanja.
- [...]“

V skladu s to določbo se tujcu, ki zaprosi za prebivanje kot tisti starš, ki skrbi za otroka, dovoljenje za prebivanje ne izda, če že ima pravico do prebivanja v drugi državi članici.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Tožeča stranka ima maroško državljanstvo in je s skupaj s svojim nizozemskim/maroškim zakoncem starš mladoletnega sina, ki ima nizozemsko državljanstvo. Ta sin zaostaja v govornem in jezikovnem razvoju ter je vključen v šolo s prilagojenim programom. Zanj skupaj skrbita starša, ki živita skupaj. Oče zaradi zdravstvenih težav nima dohodkov iz zaposlitve, temveč prejema dajatve socialne pomoči. Oproščen je obveznosti dela.
- 2 Tožeča stranka je med letoma 1999 in 2014 prebivala v Španiji ter ima tam pravico do prebivanja, ki je kljub njenemu predlogu španskim organom, naj jo prekličejo, še vedno veljavna. Od leta 2014 prebiva na Nizozemskem brez veljavnega dovoljenja in ni nikoli prišla v stik s pravosodjem.
- 3 Vložila je prošnjo za priznanje izvedene pravice do prebivanja kot družinski član državljana Unije na podlagi člena 20 PDEU, ki jo je tožena stranka zavrnila. Drugih prošenj na Nizozemskem ni vložila. Oče in sin nista nikoli uresničevala svoje pravice do prostega gibanja.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 4 Tožeča stranka trdi, da lahko pravico do prebivanja uveljavlja na podlagi člena 20 PDEU, ker je njen sin od nje odvisen. V odgovor na zavrnitev priznanja te pravice s strani nasprotne stranke navaja, da bi ji bilo treba dovoljenje za prebivanje izdati na podlagi člena 8 EKČP.
- 5 Tožena stranka to, da je zavrnila priznanje pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU, utemeljuje s tem, da ima tožeča stranka že pravico do prebivanja v Španiji. Po uradni dolžnosti naj bi preučila, ali je upravičena še do dovoljenja za prebivanje na podlagi člena 8 EKČP. Čeprav je ugotovila, da na Nizozemskem obstaja družinsko in zasebno življenje, naj bi interes nizozemskih organov prevladal nad osebnim interesom tožeče stranke in njene družine.
- 6 Zavrnitev dovoljenja za prebivanje, ki iz tega izhaja, naj bi pomenila hkrati tudi odredbo, naj takoj odide v Španijo. Mladoletni sin naj bi lahko odšel s tožečo stranko in naj mu zaradi tega ne bi bilo treba zapustiti ozemlja Unije kot celote.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga**a) Posebnosti izvedene pravice do prebivanja**

- 7 Predložitveno sodišče iz sodbe Sodišča z dne 5. maja 2022, XU in QP (C-451/19 in C-532/19), sklepa, da za priznanje izvedene pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU ne zadostujeta le zelo poseben položaj in razmerje odvisnosti, ampak tudi to, da je to priznanje možno le, če pravice do prebivanja ni mogoče izpeljati iz sekundarne zakonodaje Unije ali nacionalnega prava (tako kot v primeru tožeče stranke). Izvedena pravica do prebivanja je namreč subsidiarna.
- 8 Izvedena pravica do prebivanja se na Nizozemskem prizna, če obstaja razmerje odvisnosti med staršem, ki je državljan tretje države, in nizozemskim otrokom, ki prebiva na Nizozemskem in (še) ni uresničeval svoje pravice do prostega gibanja in prebivanja. Če se pravica do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU zavrne, tožena stranka prošnjo v zvezi s tem še vedno obravnava po uradni dolžnosti na podlagi člena 8 EKČP, ne pa na podlagi sekundarnega prava Unije ali nacionalnega prava. Sodišče običajno tudi ne preuči po uradni dolžnosti, ali je pravico do prebivanja mogoče priznati na podlagi kake druge določbe.
- 9 Predložitveno sodišče meni, da člen 8 EKČP in člen 20 PDEU zahtevata bistveno drugačno presojo. V prvem primeru lahko država tehta posamični interes (družinsko življenje) prosilca v razmerju do interesa države, ki ima v zvezi s tem določeno diskrecijsko pravico. Tako je mogoče upoštevati dejavnike, kot so morebitne objektivne ovire za vzpostavitev družinskega življenja na drugem kraju in največje koristi otroka. Pri členu 20 PDEU pa se ne opravi tehtanje obeh interesov. Odločilna je le stopnja odvisnosti med otrokom in staršem, ki je državljan tretje države.

- 10 Tožena stranka je zavrnila pravico do prebivanja v smislu člena 20 PDEU na podlagi svoje razlage sodne prakse Sodišča, v skladu s katero se izvedena pravica do prebivanja prizna le, če med tistim staršem, ki je državljan tretje države, in njegovim otrokom, državljanom Unije, obstaja tako razmerje odvisnosti, da bi bil otrok brez pravice do prebivanja za tega starša prisiljen zapustiti *ozemlje Unije kot celoto*.
- 11 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali pri preučitvi prošnje tožeče stranke na podlagi člena 20 PDEU zadostuje, da se uporabijo načela, ki jih je mogoče izpeljati iz sodne prakse Sodišča. Natančneje, sprašuje, ali pravica tožeče stranke do prebivanja v Španiji pomeni, da je treba za presojo največjih koristi njenega otroka ugotoviti zgolj to, da so njegove pravice kot državljana Unije zagotovljene, ker mu ni treba zapustiti Unije.
- 12 To sodišče ob tem meni, da je treba v skladu s sodbo z dne 7. septembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Narava pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU) (C-624/20), pri presoji razmerja odvisnosti med staršem in otrokom zaradi največjih koristi otroka upoštevati vse zadevne okoliščine. Mednje spadajo stalno življenje tistega starša, ki je državljan tretje države, z drugim staršem, ki je državljan Unije, ter obstoj osebnih in neposrednih stikov z obema staršema. Ti pogoji so v obravnavani zadevi izpolnjeni. Vendar tožena stranka ob zavrnitvi ni preučila niti, kaj so največje koristi otroka, niti ali obstaja razmerje odvisnosti oziroma katere so posledice za družinsko življenje.
- 13 V skladu s sodbo Sodišča v zadevi Subdelegación del Gobierno en Toledo (C-451/19 in C-532/19) zgolj družinska vez med državljanom Unije in državljanom tretje države sama po sebi ne zadostuje za priznanje izvedene pravice do prebivanja. Predložitveno sodišče iz tega sklepa, da je mogoče šteti, da Sodišče zahteva neko razmerje odvisnosti.
- 14 Ugotovilo je, da je razmerje odvisnosti med tožečo stranko in njenim otrokom dovolj intenzivno, da upravičuje izvedeno pravico do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU. Brez te pravice do prebivanja bi bil otrok prisiljen slediti tožeči stranki. Vendar hkrati obstaja razmerje odvisnosti med otrokom in njegovim očetom.
- 15 Če je otrok, ki je državljan Unije, prisiljen zapustiti Unijo, mu je onemogočeno dejansko uživanje njegovih pravic iz prava Unije. Predložitveno sodišče iz sodne prakse Sodišča sklepa, da je prav s temi otrokovimi pravicami upravičeno priznanje izvedene pravice do prebivanja. Ta pravica na podlagi člena 20 PDEU ni osebna pravica starša, ki je državljan tretje države, ampak pravica, ki je izvedena iz državljanstva Unije mladoletnega otroka, ki je odvisen od tega starša.
- 16 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali se sodna praksa Sodišča v zvezi s členom 20 PDEU in obveznost zapustitve ozemlja Unije v celoti uporabljata, če ima tisti starš, ki je državljan tretje države, pravico do prebivanja v državi članici, ki ni država članica, katere državljanstvo ima otrok in v kateri ta otrok prebiva.

b) Presoja razmerja odvisnosti

- 17 Po mnenju Sodišča je treba pri presoji razmerja odvisnosti upoštevati vse okoliščine in največje koristi otroka, kot sta njegova starost in čustveni razvoj. V skladu s sodbo z dne 22. junija 2023 v zadevi Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Tajska mati mladoletnega nizozemskega otroka) (C-459/20) se na ta interes ni mogoče sklicevati za zavrnitev prošnje, temveč da se prepreči sprejetje odločbe, s katero bi se otroku naložilo, da zapusti Unijo.
- 18 Očitno Evropska komisija iz navedene sodbe sklepa, da največje koristi otroka kljub temu ne bi smele pomeniti bistvenega premisleka pri preučitvi prošnje za priznanje izvedene pravice do prebivanja.
- 19 Predložitveno sodišče želi od Sodišča izvedeti, ali morajo organi pri presoji razmerja odvisnosti upoštevati izključno največje koristi otroka ter spoštovanje zasebnega in družinskega življenja ali pa je treba te dejavnike pri presoji upoštevati celotno in morajo biti bistven premislek v postopku odločanja.
- 20 Doslej je Sodišče največje koristi otroka omenjalo zgolj pri razlagi tega, katere okoliščine je treba upoštevati pri presoji intenzivnosti razmerja odvisnosti. To ne pomeni nujno, da se največjim koristim otroka ne pripisuje več nobenega pomena. V prejšnjih zadevah je bila namreč presoja razmerja odvisnosti jedro presoje, ki jo je bilo treba opraviti. Če je v okviru presoje prošnje za priznanje izvedene pravice do prebivanja zaradi razmerja odvisnosti upoštevna tudi potreba, da se zapusti državo članico, v kateri prebiva otrok in katere državljanstvo ima, ter je zato potrebna dodatna in temeljitejša preučitev, bo treba pri tej preučitvi upoštevati največje koristi otroka.
- 21 Odgovora na vprašanja iz sodne prakse Sodišča ni mogoče razbrati. Položaja, kakršen je ta v obravnavani zadevi, Sodišče še ni obravnavalo. Rechtbank (sodišče) je jasno, da so bile v zadevah, v katerih starš, ki je državljan tretje države, ni pridobil pravice do prebivanja v Uniji, ker ni obstajalo razmerje odvisnosti, največje koristi otroka le eden od upoštevanih dejavnikov pri presoji intenzivnosti tega razmerja. Če pa presoje, ali gre za razmerje odvisnosti, ni mogoče šteti za celovito presojno vprašanje, ali je treba priznati izvedeno pravico do prebivanja, se postavlja vprašanje, kako mora odločujoči organ pri končni presoji prošnje za priznanje izvedene pravice do prebivanja upoštevati največje koristi otroka.

c) Nujnost uresničevanja pravice do prostega gibanja

- 22 Razmerje odvisnosti med tožečo stranko in otrokom je tako, da če tožeča stranka ne bo pridobila pravice do prebivanja, ji bo moral otrok slediti in zapustiti nizozemsko ozemlje, ne pa ozemlja Unije. Otrok bo torej prisiljen uresničevati svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja.

- 23 Sodišče je v sodbi Subdelegación del Gobierno en Toledo ugotovilo, da načelo mednarodnega prava nasprotuje temu, da država članica lastnim državljanom odvzame pravico do vstopa na njeno ozemlje ali prebivanja v njej. Država članica torej od državljana ne sme zahtevati, naj zapusti njeno ozemlje. V obravnavani zadevi pa bi do tega prišlo prav zaradi razmerja odvisnosti.
- 24 Izvedena pravica do prebivanja ni osebna pravica starša, ki je državljan tretje države, ampak pravica mladoletnega otroka, ki je odvisen od tega starša, izvedena iz državljanstva Unije. Po mnenju predložitvenega sodišča so prav otrokove pravice odločilne za vprašanje, ali je treba njegovemu staršu priznati pravico do prebivanja.
- 25 Če bi Sodišče člen 20 PDEU razlagalo tako, da v obravnavani zadevi tožeči stranki ni treba priznati izvedene pravice do prebivanja na Nizozemskem, bi to pomenilo, da bi bil otrok, ki je državljan Unije, zaradi razmerja odvisnosti prisiljen uresničevati svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja.
- 26 Smisel člena 20 PDEU je, da otrok ohrani svoje pravice kot državljan Unije. V obravnavani zadevi mora otrok uresničevati svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja, da bi ohranil osebne stike z obema staršema. Po mnenju predložitvenega sodišča je bistvo pravice v tem, da obstaja tudi svoboda, da se ta pravica ne uresničuje. Ta svoboda je izničena, če mora otrok zaradi razmerja odvisnosti slediti svoji materi v Španijo.
- 27 Postavlja se vprašanje, ali je ta obveznost, ki je naložena mladoletnemu državljanu Unije, upravičena, kadar se presoja zgolj to, ali bo otrok lahko ostal na ozemlju Unije. Ni širše preučitve interesa mladoletnega državljana Unije in tega, ali je v njegovem interesu, da mora uresničevati svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja.
- 28 Največja korist otroka je lahko ravno to, da ostane v državi članici, katere državljan je. Ta korist se ne upošteva, če je treba presoditi zgolj to, ali zavrnitev izvedene pravice do prebivanja pomeni, da mora otrok, ki je državljan Unije, zapustiti Unijo kot celoto. Postavlja se torej vprašanje, ali je mogoče opustiti podrobnejšo preučitev največjih koristi otroka, saj ohranitev njegovih pravic iz državljanstva Unije upravičuje priznanje izvedene pravice do prebivanja njegovemu staršu.
- 29 V skladu z Listino ima vsak otrok pravico do rednih osebnih odnosov in neposrednih stikov z obema staršema ter do spoštovanja pravice do družinskega življenja. To družinsko življenje se upošteva zgolj pri presoji intenzivnosti razmerja odvisnosti. Če se izvedena pravica do prebivanja zavrne, ker tistemu staršu, ki je državljan tretje države, ni treba zapustiti Unije, se ne preiskuje dalje, katere posledice ima to za družinsko življenje. Tako bo moral v obravnavani zadevi tudi zakonec oditi v Španijo, da bi ohranil enotnost družine.
- 30 Tožena stranka ob zavrnitvi izvedene pravice do prebivanja ni preverila, kakšne možnosti ima družina, da bi nadaljevala družinsko življenje v Španiji. Tožeča

stranka trdi, da oče ne izpolnjuje pogojev, da bi v Španiji prebival za nedoločen čas. Otrok bo torej moral izbrati, pri katerem od staršev bo prebival. Tega od otroka ni mogoče zahtevati in verjetno ni v njegovo korist. Poleg tega razmerje odvisnosti ne obstaja le v odnosu do starša, ki je državljan tretje države, ampak tudi v odnosu do starša, ki je državljan Unije.

- 31 Tožena stranka je to okoliščino preučila z vidika člena 8 EKČP, vendar je večjo težo pripisala splošnemu interesu države. Predložitveno sodišče poudarja, da mora v tem okviru tožeča stranka navesti in utemeljiti svoje interese, ter želi izvedeti, ali v položaju, kakršen je ta v obravnavani zadevi, toženo stranko zavezuje širša obveznost preučitve.

d) Teža največjih koristi otroka

- 32 Predložitveno sodišče meni, da največje koristi otroka vključujejo več kot le pridobitev in ohranitev pravic iz državljanstva Unije. Iz sodne prakse Sodišča (sklepni predlogi v zadevi C-646/21, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Osebe, ki se identificirajo z vrednotami Unije), ter sodbi *Belgische Staat* (Vrnitev enega od mladoletnikovih staršev) (C-112/20) in *Belgische Staat* (Poročena mladoletna begunka) (C-230/21)) sklepa, da je treba – čeprav mladoletnik ni tožeča stranka, ima pa izid postopka posledice za tega mladoletnika – pri obravnavanju prošnje v tem postopku upoštevati največje koristi otroka.
- 33 Sodišče je že presodilo, da se je mogoče sklicevati na največje koristi otroka, da se prepreči sprejetje odločbe, na podlagi katere bi moral otrok zapustiti ozemlje Unije kot celoto. Vendar ne obstaja sodna praksa glede položaja, v katerem bi moral otrok zapustiti ozemlje svoje države članice. Predložitveno sodišče ne domneva enostavno, da po mnenju Sodišča največje koristi otroka in spoštovanje družinskega življenja nimajo teže, kadar otroku v primeru zavrnitve pravice do prebivanja njegovemu staršu ni treba zapustiti Unije, ampak mora svojemu staršu slediti v drugo državo članico.
- 34 Po mnenju predložitvenega sodišča se postavlja vprašanje, kakšno težo imajo lahko temeljne pravice iz člena 7 in 24 Listine za položaj, kakršen je ta v obravnavani zadevi, pri čemer se sklicuje na sklepne predloge generalne pravobranilke E. Sharpston v zadevi *Zambrano* (C-34/09). V njih je navedeno, da se pravice do prostega gibanja uresničujejo ob varstvu teh temeljnih pravic.
- 35 Če je treba pri presoji izvedene pravice do prebivanja ugotoviti zgolj to, da tožeči stranki ni treba zapustiti Unije, so največje koristi otroka omejene na ugotovitev, da so ohranjene njegove pravice iz državljanstva Unije. Vprašanje je, ali je v posebnem okviru državljanstva Unije to sprejemljivo.
- 36 V skladu s členom 24(2) Listine se morajo pri vseh ukrepih, ki se nanašajo na otroke, upoštevati predvsem koristi otroka. Varstvo največjih koristi otroka je treba šteti za splošni cilj Unije. Vendar se zdi, da s pravom Unije ni izrecno

določeno, da mora odločujoči organ določiti največje koristi otroka v vsakem konkretnem postopku s področja prava tujcev.

- 37 Odbor Združenih narodov za otrokove pravice je v splošnih pripombah natančneje pojasnil, da – in kako – je treba določiti največje koristi otroka. Ko so te koristi ugotovljene, jih je treba tehtati. Sodišče je v sodbi Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vrnitev mladoletnika brez spremstva) (C-441/19) poudarilo, da je treba pri vseh ukrepih, pri katerih so v postopku prizadeti mladoletniki, upoštevati predvsem največje koristi otroka, ni pa se v tej sodbi natančneje izreklo o teži, ki jim jo je treba pripisati.
- 38 Za natančnejša pojasnila o tem je bilo zaproseno v zadevi Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Osebe, ki se identificirajo z vrednotami Unije) (C-646/21). V sklepnih predlogih v tej zadevi je generalni pravobranilec, v skladu s premisleki iz točk 54, 56, 58, 60 in 61, Sodišču podal predlog, da vsebinska presoja prošnje za mednarodno zaščito, pri kateri največje koristi otroka niso upoštevane kot eden glavnih premislekov oziroma se največje koristi otroka tehtajo, ne da bi bile v vsakem postopku predhodno ugotovljene, ni skladna s pravom Unije. Po mnenju predložitvenega sodišča je odgovor na vprašanje iz zadeve C-646/21 upošteven tudi v okviru vprašanja za predhodno odločanje, ki se nanaša na nadaljnjo razlago člena 20 PDEU.
- 39 Ni mogoče razumeti, zakaj naj se pravne obveznosti države članice iz Konvencije o otrokovih pravicah in Listine pri presoji prošnje za priznanje izvedene pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU ne bi smele uporabljati ali bi se morale uporabljati v manjšem obsegu. Če Sodišče ta člen razlaga tako, da je upoštevna le ohranitev pravic mladoletnega sina iz državljanstva Unije in da je zato izključeno, da se tožeča stranka lahko sklicuje na izvedeno pravico do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU, ne pride do podrobnejše preučitve največjih koristi mladoletnega otroka tožeče stranke. Tožena stranka tako ne more izpolniti svoje obveznosti, ki jo ima na podlagi Pogodbe in prava Unije, da pri vseh svojih ukrepih in torej pri odločbi o prošnji tožeče stranke v celoti upošteva največje koristi otroka.
- 40 Čeprav je namen člena 20 PDEU ohranitev državljanskih pravic državljana Unije, predložitveno sodišče meni, da to ne more pripeljati do tega, da se največje koristi otroka – kot je njegov interes, da lahko ostane v svoji državi članici in da ni ločen od tistega starša, ki je državljan tretje države – ne preučijo podrobneje in se ne upoštevajo pri preučitvi prošnje za priznanje izvedene pravice do prebivanja.

e) Spoštovanje družinskega življenja

- 41 Sodišče je v sodbi Dereci (C-256/11) razsodilo, da pravica do spoštovanja družinskega življenja ni del bistva pravic, ki so podeljene s statusom državljana Unije, in da ta pravica sama po sebi ne zadošča za to, da bi položaj državljana Unije, ki ni uresničeval svoje pravice do prostega gibanja, spadal na področje uporabe prava Unije.

- 42 V obravnavani zadevi je družinsko življenje upošteven dejavnik pri presoji razmerja odvisnosti. Če je tožeča stranka izključena iz izvedene pravice do prebivanja, nima družinsko življenje pri presoji vprašanja, ali je treba priznati tako pravico, nobene teže.
- 43 Izvedena pravica do prebivanja je namenjena varstvu dejanskega uživanja državljanskih pravic državljana Unije, ki je v razmerju odvisnosti z državljanom tretje države. Po mnenju predložitvenega sodišča to uživanje ne vključuje le pravice do prostega gibanja, ampak tudi Listino. Predložitveno sodišče sprašuje torej tudi, ali je upravičeno, da se pri presoji, ali je treba tožeči stranki priznati izvedeno pravico do prebivanja, družinskemu življenju otroka ne pripiše nobene teže. Tožena stranka je pri odločanju to družinsko življenje v celoti zanemarila.

f) Izvajanje Direktive 2008/115

- 44 Zavrnitev izvedene pravice do prebivanja pomeni, da tožeča stranka ne prebiva zakonito ali ne prebiva več zakonito na ozemlju države članice, v kateri je bila ta prošnja vložena. Država članica mora tako v skladu z Direktivo 2008/115 izdati odločbo o vrnitvi in po potrebi državljanu tretje države odrediti, naj se nemudoma vrne v državo članico, v kateri ima pravico do prebivanja.
- 45 Direktiva 2008/115 načeloma ureja le zapustitev držav članic, ne pa vstopa vanje. Vendar se pri zavrnitvi izvedene pravice do prebivanja prav tako ugotovi, da je prebivanje nezakonito, in se tako načeloma v skladu s to direktivo naloži dolžnost, da se zapusti ozemlje Nizozemske. Člen 5 Direktive 2008/115 določa, da države članice pri izvajanju te direktive upoštevajo med drugim največje koristi otroka in družinsko življenje.
- 46 Sodišče se je natančneje izreklo o obveznosti, da se upoštevajo največje koristi otroka (glej sodbo z dne 14. januarja 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vrnitev mladoletnika brez spremstva) (C-441/19, točke od 43 do 47, 51 in 60)) in družinsko življenje (glej sodbo z dne 22. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Odstranitev – Medicinska konoplja), C-69/21, točke od 88 do 91), *preden* je izdana odločba o vrnitvi. Predložitveno sodišče Sodišče prosi, naj pojasni, ali ima ta obveznost enak obseg in področje uporabe, če se ne izda odločba o vrnitvi, vendar se nezakonito prebivanje konča tako, da se državljanu tretje države odredi, naj takoj odide na ozemlje druge države članice.
- 47 Predložitveno sodišče meni, da je iz navedene sodne prakse Sodišča mogoče sklepati, da mora biti pri preučitvi prošnje za priznanje izvedene pravice do prebivanja jasno, da spoštuje obveznost iz Direktive 2008/115 ter da mora zato upoštevati največje koristi otroka in družinsko življenje ter posledice zavrnitve. To sodišče želi od Sodišča izvedeti, kakšen je odnos med obveznostmi iz Direktive 2008/115 in presojjo prošnje na podlagi člena 20 PDEU.

- 48 V obravnavani zadevi tožena stranka ni podrobneje preučila posledic zavrnitve ali vprašanja, ali družina izpolnjuje pogoje za dolgotrajno prebivanje v Španiji. Predložitveno sodišče se sprašuje, ali v položaju, kakršen je ta v obravnavani zadevi, nastane obveznost preučitve, da se preveri, ali se v Španiji lahko nadaljuje družinsko življenje.
- 49 V skladu z razlago Sodišča pravice, zagotovljene s členoma 7 in 24 Listine, niso absolutne. Vendar predložitveno sodišče Sodišča ne sprašuje, ali največje koristi otroka in družinsko življenje na Nizozemskem pomenijo obveznost, da se tožeči stranki prizna izvedena pravica do prebivanja. Pridobiti želi le natančnejšo razlago določb, ki toženo stranko zavezujejo, da tožeči stranki odredi, naj odide v Španijo, in izvedeti, ali so posledice prisilnega odhoda v Španijo na družinsko življenje upošteven dejavnik za presojo, ali je treba tožeči stranki priznati izvedeno pravico do prebivanja, in če je odgovor pritrdilen, ali to za toženo stranko pomeni obveznost preučitve.
- 50 V bistvu se sprašuje tudi, ali obveznosti iz členov 6(2) in 5 Direktive 2008/115 za organe pomenijo podobno obveznost preučitve, kadar obravnavajo prošnjo za priznanje izvedene pravice do prebivanja, ki jo vloži starš, ki je državljan tretje države.
- 51 Pojasnila o zgoraj navedenem so potrebna, da bo predložitveno sodišče lahko odločilo v sporu o glavni stvari.